

รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

Academic Administration Model towards School Excellence under The Secondary Educational Service Area Office 1

สุประวีณ์ ทิพย์โพธิ์^{1*}, ณรงค์ พิมสาร² และ สิริกาญจน์ ธนวุฒิพรพินิต³

Suprawee Thippo^{1*}, Narong Phimsan² and Sirikarn Thanawuthiphonphinit³

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, suprawee.4145@gmail.com
(Doctor of Philosophy Degree Program Faculty of Management Studies, North Bangkok University)

^{2,3} สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, dr.aosirikarn@northbkk.ac.th
(Faculty of Management Studies, North Bangkok University)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการและปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนารูปแบบและประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการด้วยการวิจัยเอกสารและเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 100 คน และปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีผลงานยอดเยี่ยม จำนวน 5 คน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบ ได้ดำเนินการยกร่างและเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบ 1) ทดลองใช้รูปแบบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 1 แห่ง และ 2) ประเมินรูปแบบด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และอรรถประโยชน์จากผู้ให้ ได้แก่ รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 57 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการ มีข้อบ่งชี้หลัก 9 ด้าน โดยรวมโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ มี 6 ปัจจัย 2) ผลการพัฒนารูปแบบ พบว่ามี 3 องค์ประกอบหลัก คือ (1) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ มี 9 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา (2) กระบวนการบริหารงานวิชาการ มี 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม (3) ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ มี 6 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สมรรถนะครู การทำงานเป็นเครือข่าย เทคโนโลยีสารสนเทศ ความร่วมมือของผู้ปกครอง และวัฒนธรรมองค์กร 3) ผลการประเมินรูปแบบจากการทดลองใช้ พบว่า โรงเรียนดำเนินการตามรูปแบบได้อย่างเป็นระบบและใช้ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการที่โรงเรียนมีอยู่ค่อนข้างพร้อม ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่สูงกว่าเป้าหมาย มีคุณค่าและคุ้มค่า ทำให้รูปแบบได้รับการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินรูปแบบ พบว่า รูปแบบมีคุณภาพด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และอรรถประโยชน์ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ ความเป็นเลิศ

ABSTRACT

The purposes of this research were to study conditions of academic administration and the factors that promote academic administration towards school excellence under the Secondary Educational in order to develop model and evaluate of academic administration model towards school excellence under the Secondary Educational Service Area Office 1. Research methods were divided into 3 steps; Step 1: Study the conditions of academic administration by using documentary research and collecting data from questionnaire of 100 school directors and deputy director in academic administration department. And study the factors that promote academic administration towards school excellence by interviewing 5 directors of educational institutions that had excellent performance. Step 2: The model development was conducted by drafting and presenting it to 9 experts for inspection and suggestions using structural interview. Step 3: The model evaluation 1) Testing of the model on one large-sized school and 2) Evaluations regarding propriety, feasibility, and utility by 57 deputy directors of academic administration department. The statistic used in data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The findings of the research were as follows: 1) the status of academic administration had 9 main scopes. On the whole, the schools followed them on high level. And there were 6 factors that promoted academic administration towards school excellence. 2) The result of the model development found that there were 3 main components. (1) The 9 scopes of academic administration were school curriculum development; learning and teaching management in school; learning process development; measurement, assessment and transfer of academic results; research for education quality development; development for promotion of learning sources; educational supervision; development of quality assurance systems and development of media, innovation and technology for education (2) 4 academic administration processes were planning, organizing, leading, and controlling. (3) The 6 factors that promote academic administration towards school excellence were leadership of executives, teachers' competency, network operation, information technology, parental cooperation, and organizational culture. 3) The result of the model evolution from the experiment found that the schools could systematically follow the processes in the model and could almost readily use existing factors that promote academic administration. This resulted in development that was higher than expected and was worthy and worthwhile, making the model approvable at the highest level. Evaluations regarding propriety, feasibility, and utility were all at the highest level.

KEYWORDS: Academic administration, Factors for promotion of academic administration, Excellence

**Corresponding author, E-mail: suprawee.4145@gmail.com. โทร 092-086-9659*

Received: 26 February 2020 / Revised: 21 May 2020 / Accepted: 19 June 2020 / Published online: 28 August 2020

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคน ทำให้คนมีความเจริญงอกงามทางสติปัญญา มีความรู้ มีประสบการณ์ และมีคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกได้ และเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ตลอดจนสังคมส่วนรวม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จึงได้บัญญัติด้านการศึกษาไทยไว้ในหมวด 4 มาตรา

50(4) บัญญัติว่า “บุคคลมีหน้าที่เข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาภาคบังคับ” เพื่อให้ทุกคนมีความรู้ และทักษะในการดำรงชีพ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดปรัชญาการศึกษาไว้ในหมวด 1 มาตรา 6 บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องขับเคลื่อนให้การจัดการศึกษาทุกระดับให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน หน่วยงานภาครัฐต้องดำเนินการตามกฎหมายให้เป็นไปตามประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่ได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล และเป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่มุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์ และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตบนฐานภูมิปัญญาและนวัตกรรม และให้มีความเท่าเทียมกันมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560 : 3) การจัดการศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศ ภายใต้รูปแบบการบริหารการศึกษาแนวใหม่ ที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนได้รับการกระจายอำนาจจากกระทรวงศึกษาธิการโดยตรง ในการจัดการให้นักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ มีสมรรถนะสำคัญ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งงานสำคัญของโรงเรียน คือ งานวิชาการ โรงเรียนจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับงานวิชาการ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2540 : 62) ด้วยเหตุนี้งานวิชาการจึงเป็นงานที่สำคัญยิ่งเปรียบเสมือนหัวใจของโรงเรียน (พระวิเชียร ศรีหาบุตร, 2557 : 53) สอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548 : 17) ที่กล่าวว่า ความสำเร็จของสถานศึกษาอยู่ที่การบริหารงานวิชาการ ในเรื่องนี้ เดวิสและโหมัส (1989 : 82-83) กล่าวว่า การที่สถานศึกษามีการบริหารงานด้านวิชาการที่เข้มแข็งจะช่วยให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ดังนั้นการจัดการศึกษาถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องดำเนินการให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของสถานศึกษาและงานวิชาการถือเป็นหัวใจหลักที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษาเป็นงานที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย มุ่งสู่ความเป็นเลิศเพื่อช่วยส่งเสริมให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งเป็นนิติบุคคลที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562 : 21) เป็นหน่วยงานหลักที่ดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตระหนักในบทบาทที่สำคัญดังกล่าว จึงได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและสังคมไทยในอนาคต สถานศึกษาจำเป็นต้องสรรหาแนวทางในการบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา กระบวนการบริหารงานวิชาการจึงมีส่วนสำคัญที่จะนำนโยบายทางการศึกษาไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย แต่เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ในปีการศึกษา 2560 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาพรวมคะแนนเฉลี่ยส่วนใหญ่ระดับเขตพื้นที่สูงกว่าระดับสังกัดและระดับประเทศ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2559 และปีการศึกษา 2558 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักส่วนใหญ่ไม่มีการพัฒนา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1, 2561 : 9-12) สะท้อนให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่การพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ที่สะท้อนปัญหาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 (2559 : 166) ในส่วนที่จะต้องเร่งพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพมาตรฐานให้สูงขึ้น คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิด ทักษะในการแสวงหาความรู้ การทำงานของนักเรียน และการจัดการเรียนการสอนของครู ดังนั้น สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำเป็นต้องมีรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่นำไปสู่ผลสำเร็จที่สูงกว่าเป้าหมาย ยอดเยี่ยม มีคุณค่าและคุ้มค่า หรือที่เรียกว่า ความเป็นเลิศ และเป็นผลงานที่ทุกคนยอมรับ ศรัทธา สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557 : คำนำ) ที่มีความมุ่งหวังจะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพทัดเทียมและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล จึงได้นำเครื่องมือพัฒนาคุณภาพที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ คือ Office of the Basic Education Commission Quality Award : OBECQA ซึ่งเป็นกรอบมาตรฐานเดียวกันกับ Thailand Quality Award (TQA) ที่มีพื้นฐานทางด้านเทคนิคและกระบวนการเช่นเดียวกับรางวัลคุณภาพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา หรือ The Malcolm Baldrige National Quality Award (MBNQA) รางวัลคุณภาพแห่งชาติจึงเป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นเลิศในการบริหารทุกด้าน มีผลการดำเนินงานที่ดีเทียบเท่าองค์กรที่มีคุณภาพสูงระดับโลก (สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ, 2560 : 5)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จากสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้งในและต่างประเทศและบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศ รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในต่างประเทศ และปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานยอดเยี่ยม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศให้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน และสามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ในเวทีโลกได้

วัตถุประสงค์

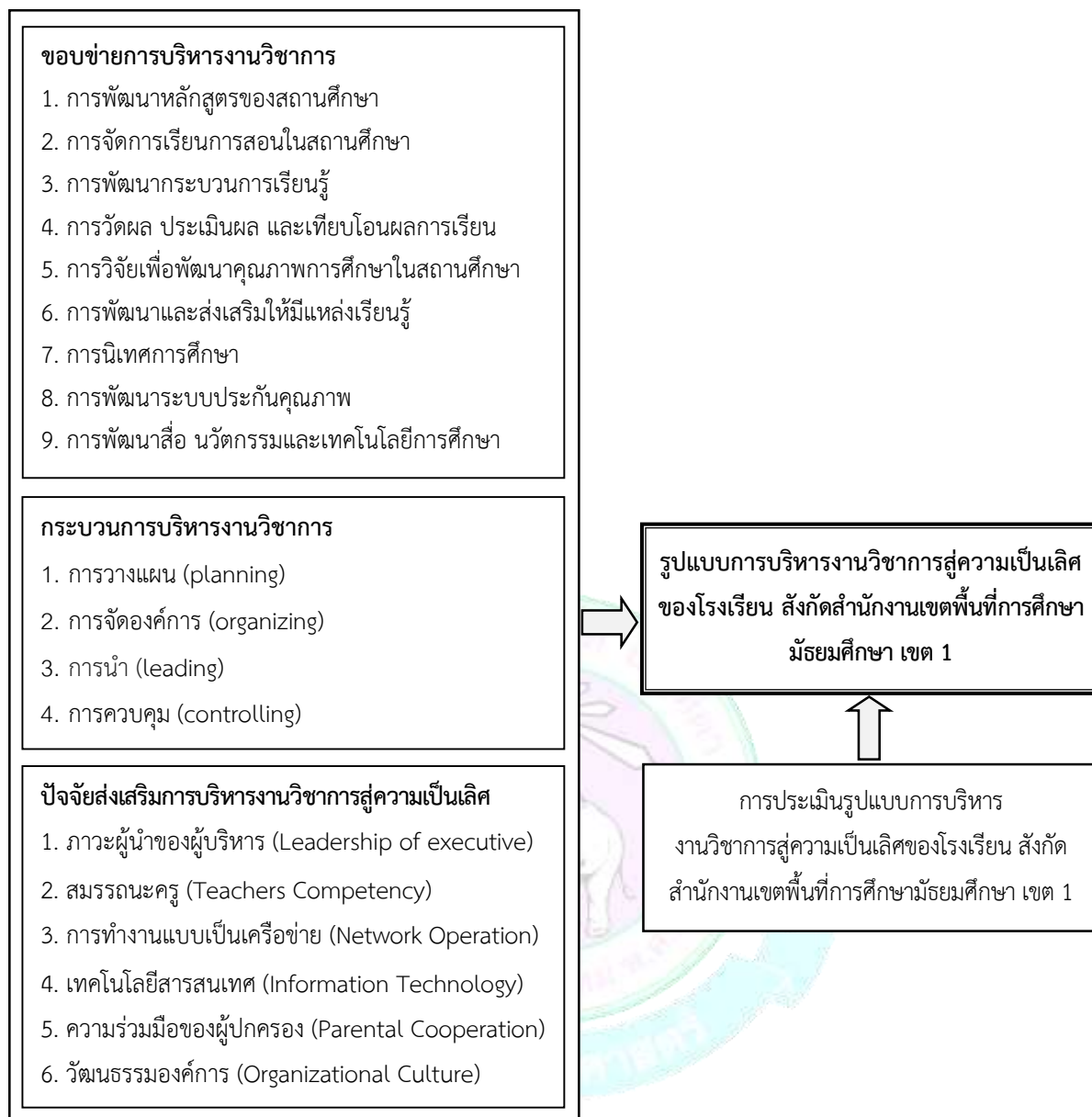
1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการและปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลอย่างยั่งยืน
2. ได้ข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำหรับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย เพื่อปรับปรุงแนวทางการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สามารถนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพองค์กร การเป็นเลิศของโรงเรียน การบริหารงานวิชาการ กระบวนการบริหาร รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และความคิดเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษา นำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สามารถสรุปได้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังแสดงในภาพ 1



ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ และปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพองค์กร ความเป็นเลิศของโรงเรียน การบริหารงานวิชาการ กระบวนการบริหาร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการสังเคราะห์เนื้อหา (Synthetic Methods Content) ผลลัพธ์ที่ต้องการในส่วนนี้ คือ ข้อมูลที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางวิเคราะห์ วิจัย และสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

ส่วนที่ 2 ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ดำเนินการดังนี้

ประชากร และตัวอย่างวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 134 คน จากโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 100 คน จากโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ซึ่งได้มาโดยเปิดตารางเครจซี และมอร์แกน (krejcie & Morgan, 1970: 608) และเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 50 คน และรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 50 คน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมี 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบ มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2, 1 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ และตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านข้อมูล จำนวน 5 คน เลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่ทดสอบได้อยู่ในช่วง 0.60 - 1.00 และปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1970 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ติดต่อและนำหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ท กรุงเทพมหานคร ไปส่งผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เพื่อขออนุญาตเก็บ ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และนำแบบสอบถามมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การหาค่าความถี่และค่าร้อยละ สำหรับการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า ใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121)

ส่วนที่ 3 ศึกษาปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ดำเนินการดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีผลงานยอดเยี่ยม จำนวน 5 คน (Nastasi and Schensul, 2005: 177-195) ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีเกณฑ์ดังนี้ 1) ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน 2) ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) 3) ได้รับรางวัล OBEC AWARDS 4) ได้รับ รางวัลผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) 5) ได้รับรางวัล Internal Quality Audit (IQA)

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or guided interviews) โดยมีคำถามเกี่ยวกับ 1) ภารกิจ วิสัยทัศน์ นโยบาย รูปแบบสำหรับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ 2) แนวทางปฏิบัติสู่

ความเป็นเลิศ ในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ 3) หลักการ/ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ
กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และ 4) โครงสร้างของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้จัดบันทึกการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง การวิเคราะห์
ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ยกร่างรูปแบบ ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็น
เลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ส่วนที่ 2 เสนอร่างรูปแบบให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาถึงความเหมาะสมหรือความสอดคล้องขององค์ประกอบ
ต่างๆ ความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎี พร้อมข้อเสนอแนะ ด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างพร้อมประเมินรูปแบบ จากนั้นได้
จัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถึงความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ดำเนินการดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย

1. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีเกณฑ์ดังนี้ 1) ผู้อำนวยการ
หรือรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 2) ผู้อำนวยการสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด 3) ผู้อำนวยการ
สถานศึกษา วิทยฐานะเชี่ยวชาญขึ้นไป 4) ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะเชี่ยวชาญขึ้นไป 5) นักวิชาการจากสถาบันอุดมศึกษา มีตำแหน่ง
ทางวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไปและมีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 10 ปี 6) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล
วุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี

2. ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 1)
ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษานิเทศก์ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ 4) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษา 5) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านคู่มือ

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ภายใต้อารมณ์รูปแบบการ
บริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ โดยมีประเด็นสัมภาษณ์ เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบ ความสำคัญขององค์ประกอบ ความ
เหมาะสมขององค์ประกอบ และความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎี 2) แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบและ
คู่มือการใช้รูปแบบ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2, 1 หมายถึง มีความเหมาะสม/มีความเป็นไปได้
ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านข้อมูล จำนวน 5 คน เลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่ทดสอบได้อยู่ในช่วง 0.60 -
1.00 และปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบประเมินไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหาร
สถานศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น
(Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1970 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินร่าง
รูปแบบทั้งฉบับและคู่มือการใช้รูปแบบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.86 และ 0.87 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ติดต่อและนำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ส่งถึง
ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่าน การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้วยตัวเอง ด้วย

วิธีการสัมภาษณ์ในลักษณะที่เป็นปฏิสัมพันธ์ (Interactive Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมและละเอียดมากที่สุด สำหรับแบบประเมินด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ ผู้วิจัยจัดส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอเป็นความเรียง สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121)

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การทดลองใช้รูปแบบตามคู่มือการใช้ในสถานที่จริง เพื่อประเมินความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและค้นหาข้อบกพร่อง ปัญหา อุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในขั้นตอนนี้ เพื่อจะได้นำข้อมูลไปปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดำเนินการดังนี้

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

1. ทดลองใช้กับโรงเรียน 1 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หัวหน้างานโรงเรียนมาตรฐานสากล หัวหน้างานวัดและประเมินผลการศึกษา หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตร และหัวหน้างานประกัน รวมจำนวน 16 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบ และแบบประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบ ซึ่งมี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศฯ เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2, 1 หมายถึง มีการยอมรับในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

แบบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ ทางด้านข้อมูล จำนวน 5 คน เลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่ทดสอบได้อยู่ในช่วง 0.60 - 1.00 และปรับปรุงข้อความตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1970 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.85

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ออกแบบการทดลองใช้รูปแบบตามคู่มือ โดยใช้แบบแผนการทดลอง One-Shot Case Study Design ซึ่งมีการเก็บข้อมูลหลังการทดลองใช้รูปแบบ (เอื้อมพร หลินเจริญ, 2554 : 90)

2. ผู้วิจัยได้ติดต่อและนำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้รูปแบบ

3. นัดหมายกลุ่มตัวอย่าง พร้อมชี้แจงขั้นตอน วิธีการดำเนินการตามคู่มือการใช้รูปแบบและวิธีการประเมิน

4. สถานศึกษาดำเนินการตามขั้นตอนในคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ในกรอบเวลา 75 วัน

5. ผู้วิจัยติดตาม รับฟังความคิดเห็นพร้อมข้อเสนอแนะ ประเมินผลและเก็บรวบรวมแบบสอบถามในการประเมินผลคืนด้วยตัวเอง แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การหาค่าความถี่และค่าร้อยละ ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121)

ส่วนที่ 2 ประเมินรูปแบบด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และอรรถประโยชน์ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ได้แก่ รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 67 คน จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 57 คน จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ได้มาโดยเปิดตารางเครจซี่ และมอร์แกน (krejcie & Morgan, 1970: 608)

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมี 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบประเมินด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และอรรถประโยชน์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2, 1 หมายถึง มีความเหมาะสม/มีความเป็นไปได้/อรรถประโยชน์ ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นได้รับตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านข้อมูล จำนวน 5 คน เลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่ทดสอบได้อยู่ในช่วง 0.60-1.00 และปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1970 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ติดต่อและนำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพไปส่งผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และนำแบบสอบถามมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การหาค่าความถี่และค่าร้อยละ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า ใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการและปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

1.1 ผลการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) พบว่า 1) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการที่เป็นหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มี 9 ด้าน และผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ทั้ง 9 ด้าน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.78) และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) กระบวนการบริหารที่ช่วยให้งานวิชาการมีระบบระเบียบสู่ความเป็นเลิศ คือ POLC ได้แก่ การวางแผน (Planning : P) การจัดองค์การ (Organizing : O) การนำ (Leading : L) และการควบคุม (Controlling : C)

1.2 ผลการศึกษาปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สรุปได้ว่า ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ มี 6 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สมรรถนะครู การทำงานแบบเป็นเครือข่าย เทคโนโลยีสารสนเทศ ความร่วมมือของผู้ปกครอง และ วัฒนธรรมองค์กร

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

2.1 รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่ามี 3 องค์ประกอบหลัก ดังแสดงในภาพ 2



ภาพ 2 รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

องค์ประกอบที่ 1 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ มี 9 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ 9) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารงานวิชาการ มี 4 ประการ ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์การ 3) การนำ 4) การควบคุม

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ มี 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) สมรรถนะครู 3) การทำงานแบบเป็นเครือข่าย 4) เทคโนโลยีสารสนเทศ 5) ความร่วมมือของผู้ปกครอง และ 6) วัฒนธรรมองค์กร

ผลการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.61) และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.60) และรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก

2.2 ผลการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พบว่า คู่มือการใช้รูปแบบมีคุณภาพด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.63) และด้านความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.72) เช่นกัน

3. การประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ประกอบด้วย

3.1 การทดลองใช้รูปแบบได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนเป็นอย่างดี ทำให้สามารถดำเนินการตามขั้นตอนในคู่มือการใช้รูปแบบได้อย่างเป็นระบบและครอบคลุมทุกด้าน รวมทั้งปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการที่โรงเรียนมีอยู่ค่อนข้างพร้อม ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพนำไปสู่การพัฒนาที่สูงกว่าเป้าหมาย มีคุณค่าและคุ้มค่า ผลประเมินการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า รูปแบบได้รับการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.47)

3.2 การประเมินรูปแบบด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และอรรถประโยชน์ พบว่า รูปแบบมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับแรก คือ ด้านอรรถประโยชน์ ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.50) รองลงมา คือ ด้านความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.51) และด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.58) ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาศาภาพการบริหารงานวิชาการและปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า 1) การบริหารงานวิชาการ มีขอบข่ายหลัก 9 ด้าน โดยรวมโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) กระบวนการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ มี 4 ประการ ตามหลักการ POLC และ 3) ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สรุปได้ว่าปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศที่สำคัญ มี 6 ปัจจัย

2. ผลการพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่ามี 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ กระบวนการบริหารงานวิชาการ และปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ ทั้ง 3 องค์ประกอบ ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก และคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในระดับมากเช่นกัน

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จากการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า รูปแบบได้รับการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินรูปแบบ พบว่า รูปแบบมีคุณภาพด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และอรรถประโยชน์ ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การบริหารงานวิชาการ มีขอบข่ายหลัก 9 ด้าน และจากความคิดเห็นของผู้บริหารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า ระดับการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ส่วนใหญ่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่มีจุดมุ่งหมายยกระดับการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล สอดคล้องกับงานวิจัยของ บัณฑิต ประสิทธิ์นอก (2562 : 159) พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล อยู่ในระดับมาก

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า มี 3 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ มี 9 ด้าน 2) กระบวนการบริหารงานวิชาการ มี 4 ประการ 3) ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ มี 6 ปัจจัย แต่ละองค์ประกอบหลักจะมีองค์ประกอบย่อยที่มีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่การพัฒนาที่สูงกว่ามาตรฐานหรือสู่ความเป็นเลิศ จะต้องมีการกำหนดภารกิจ/ขอบข่ายงานหลักให้ชัดเจนโดยคำนึงถึงเป้าหมาย และทำงานเชิงรุกด้วยความทุ่มเทตามกระบวนการบริหารอย่างเป็นระบบ อาศัยปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเข้ามาปฏิรูประบบการบริหาร และปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงาน สร้างวิสัยทัศน์ใหม่ร่วมกัน ในสภาพบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวย และมีความพร้อมด้านทรัพยากรทางการศึกษา สอดคล้องกับ อมรดา พุทธินันท์ (2561 : 176) ที่ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ มี 4 ด้าน 2) ภารกิจและขอบข่ายงานวิชาการในโรงเรียน มี 9 ด้าน 3) กระบวนการบริหารงานวิชาการ มี 4 ด้าน 4) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ มี 2 ด้าน

องค์ประกอบที่ 1 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า มี 9 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ 9) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 9 ด้าน เป็นหลักในการพัฒนาที่มีผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน มีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 (กฎกระทรวง , 2550) ด้านขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ 17 งาน และสอดคล้องกับ อมรดา พุทธินันท์ (2561 : 176) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน มี 9 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา 5) การนิเทศการศึกษา 6) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 7) การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา และ 9) การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า มี 4 ประการ ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์กร 3) การนำ และ 4) การควบคุม ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ผู้บริหารส่วนใหญ่นำมาใช้เพื่อสร้างประสิทธิภาพให้กับองค์กร นั่นคือ POLC (Louis A. Allan, 1973) เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำและใส่ใจกระบวนการตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติการ ไปจนถึงการประเมินผล ข้อดีคือ มีการสร้างมาตรฐานในทุกรายละเอียด เน้นการปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด จึงทำให้การทำงานมีระบบระเบียบและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการดังกล่าวเป็นแนวทาง

พื้นฐานที่ผู้บริหารในแต่ละองค์การนำไปปฏิบัติ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) จะเกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมาย การกำหนดกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย ส่วนการจัดองค์การ (Organizing) จะเป็นเรื่องของผู้บริหารที่ต้องออกแบบโครงสร้างขององค์การ นั่นคือ การกำหนดว่างานอะไรบ้างที่ต้องกระทำ ใครเป็นผู้ปฏิบัติ งานใดรวมเป็นกลุ่มเดียวกันได้ ใครควรขึ้นต่อใคร มีการกำหนดระดับของการตัดสินใจ เป็นต้น ในขณะที่ การนำ (Leading) เป็นภารกิจทางด้านการจัดการให้กับสมาชิก โดยการชักจูงหรือโน้มน้าวจิตใจ การกระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชา การดูแลสั่งการ และการเลือกช่องทางติดต่อสื่อสารที่ทำให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด และส่วนสุดท้าย คือ การควบคุม (Controlling) จะเริ่มในขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายที่ได้ถูกกำหนดไว้ก่อนแล้ว สอดคล้องกับ พระมหาสุทิน สุทิน (2556 : ก) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม มีการบริหารงานตามหน้าที่การบริหาร POLC มีการวางแผนยุทธศาสตร์ การจัดองค์การ มีการนำและมีการตรวจสอบโดยมีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีหลักการบริหารนิยธรรมและนวัตกรรมในการบริหารซึ่งเป็นไปตามสภาพและบริบทของสถานศึกษามีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีข้อตกลงร่วมกันและการรวมตัวกันภายใต้การบริหารจัดการ แบบกลุ่มโรงเรียนเพื่อประสานความร่วมมือด้านการบริหารงานวิชาการ สามารถที่จะพัฒนาความร่วมมือและความสัมพันธ์ไปสู่ระดับเครือข่ายที่มีการสร้างความเข้มแข็งในการบริหารงานวิชาการได้อย่างเป็นระบบ

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ มี 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) สมรรถนะครู 3) การทำงานแบบเป็นเครือข่าย 4) เทคโนโลยีสารสนเทศ 5) ความร่วมมือของผู้ปกครอง และ 6) วัฒนธรรมองค์กร ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพต้องอาศัยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ ครูปฏิบัติการสอนต้องมีความรู้ มีทักษะ มีคุณลักษณะ ทศนคติ และแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างโดดเด่น โดยมีการสร้างภาคีเครือข่ายในการทำงานเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูล นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้อย่างเหมาะสม ในปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม รวมทั้งอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เกิดจากการกระทำ ค่านิยม ความเชื่อ เจตคติ อุดมการณ์ของทุกคนให้ประสบความสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555 : 540-542) ที่ได้กำหนดตัวชี้วัดด้านบริหารจัดการยอดเยี่ยม องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารงานตามบทบาท/ภารกิจของสถานศึกษา ไว้ 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านกายภาพ ด้านสื่อเทคโนโลยี ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อรับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS)

3. การประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 ประกอบด้วย

1) ผลการทดลองใช้รูปแบบ ที่พบว่า โรงเรียนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี สามารถดำเนินการตามขั้นตอนในคู่มือการใช้รูปแบบ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมดำเนินงานตามขั้นตอน ทั้งการจัดประชุมเพื่อผลักดันรูปแบบสู่การปฏิบัติ ชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติให้ทุกฝ่ายเข้าใจ ระบุเป้าหมาย จัดทำแผนกลยุทธ์ ตัวชี้วัดกลยุทธ์ แผนปฏิบัติงาน โครงการกิจกรรม จัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย โดยให้ความสำคัญกับสิ่งที่ต้องทำก่อน-หลัง กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ จัดระบบสื่อสารสนเทศ จัดหาเครื่องมือเพื่อใช้ในการดำเนินงาน ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และวิเคราะห์ผลลัพธ์เป็นไปอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพครอบคลุมทุกด้าน ผลปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และการทดลองใช้รูปแบบมีคู่มือการดำเนินการที่ชัดเจนและผ่านการตรวจสอบจากทรงคุณวุฒิ จึงส่งผลให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพนำไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สูงกว่าเป้าหมาย มีคุณค่าและคุ้มค่า ผลการประเมินรูปแบบจากการทดลองจึงได้รับการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด

2) ผลการประเมินรูปแบบด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และอรรถประโยชน์ ที่พบว่า รูปแบบมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านกระบวนการต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและได้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งล้วน

เป็นผู้ที่มีความรู้ และมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการจัดการศึกษา จึงสามารถให้ข้อเสนอแนะที่นำไปสู่การพัฒนาแบบได้เป็นอย่างดี ประกอบกับผู้ประเมินมีความเข้าใจหลักการบริหารงานวิชาการและเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นเลิศเป็นอย่างดี ทำให้ผลการประเมินรูปแบบจึงปรากฏเช่นนี้ สอดคล้องกับ คัมภีร์ สุตแท้ (2553 : 183) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ผลการประเมินรูปแบบด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ อร์ธประโยชน์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ มี 3 องค์ประกอบหลัก คือ ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ กระบวนการบริหารงานวิชาการ และปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ แต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ควรนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศที่พัฒนาขึ้นนี้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไปสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน

2. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืนนั้น ต้องอาศัยปัจจัย องค์ประกอบ และกระบวนการบริหารควบคู่กัน ดังนั้น การนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปปรับใช้ให้ได้ประสิทธิผลสูงสุด จำเป็นต้องอาศัยปัจจัย องค์ประกอบ และกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ อาทิ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สมรรถนะครู ลักษณะสถานศึกษาที่มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ความพร้อมด้านทรัพยากรทางการศึกษา ได้แก่ คน งบประมาณ วัสดุสิ่งของ เทคโนโลยีและการจัดการที่ได้มาตรฐานและทันสมัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้เป็นรูปแบบหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ดังนั้น ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบ ปัจจัย องค์ประกอบ และกระบวนการบริหารด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาขนาดต่าง ๆ โดยใช้องค์ประกอบหลัก และขั้นตอนการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่พัฒนาขึ้นนี้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ด้วยดีเพราะความกรุณาจาก ดร.ณรงค์ พิมสาร และ ผศ.ดร.สิริกาญจน์ ธนวุฒิปิพนิต ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่อง ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอบคุณพระคุณทุกท่านที่มีส่วนให้วิจัยนี้สำเร็จลงด้วยดี ขอบุณวารสารศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มอบพื้นที่ให้เผยแพร่บทความวิจัยออกสู่สาธารณะ

เอกสารอ้างอิง

- คัมภีร์ สุตแท้. (2553). *การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก*(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บัณฑิต ประสิทธิ์นอก (2562). *รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27* (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*(ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 10 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- พระมหาสุทิน สุทิน. (2556). *การบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่ม 1 (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต)*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระวิเชียร ศรีหาบุตร. (2557). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในสังคมอนาคต (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต)*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. (2559). *การประกันคุณภาพการศึกษาสู่คุณภาพมาตรฐานที่เป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. (2561). *ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *คู่มือการประเมินการรับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) เล่ม 2*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA)*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ. (2560). *เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติปี 2561-2562 (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ กระทรวงอุตสาหกรรม : โรงพิมพ์ตะวันออก
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: פרקหวานกราฟฟิค.
- อมลรดา พุทธินันท์. (2561). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต)*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). *การวางแผนการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอี่ยมพร หลินเจริญ. (2554). *เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ*. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. (3rd ed.). New York: Harper Collins.
- Davis, G., & Thomas, A. M. (1989). *Effective school and effective teachers*. Boston: Allyn & Bacon.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Louis A. Allan. (1973). *Professional Management*. New York: McGraw-Hill.
- Nastasi, B. K., and Schensul, S. L. (2005). Contributions of qualitative research to the validity of intervention research. *Journal of School Psychology*, 43(3), 177-195.